

DEMOKRACIJA

Leto VI. - Štev. 33

Trst - Gorica 15. avgusta 1952

Izhaja vsak petek

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25.- — Naročnina:
tri mesece L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Za jasnost pojmov Par opomb „Kat. glasu“

Potem ko je Katoliški glas v svoji številki z dne 24. julija objavil načelno uvodnik, s katerim je obsodil vsako povezovanje s komunisti in je obenem izjavil, da je s tem zanj vsaka polemika o nabrežinski zadevi zaključena, se je dne 7. avgusta spet povrnil na stvar.

Pod nastvom »Za jasnost pojmov« je objavil nov uvodnik, v katerem pravi, »da ni glasilo nobene izmed naših političnih strank, toda vkljub temu ugotavlja, da je »Slovenska krščansko-socialna zveza v Trstu stranka, katere ima izrecno krščanski politično-kulturni program ter se zadnje čase močno uveljavlja na Trškem in ima mnogo mladih in agilnih delavcev, ki vzbujajo zavist pri nasproti-kih.« in končno dodaja: »...kdo nam more prepovedati simpatije do te krščanske stranke, dokler on svoj program izvrševale?«

Nekam zapleteno je vse to, zato moramo pogledati, kako izgleda in razlaga v poenostavljeni obliki. Preprosto bi se povedalo tako-le: Katoliški glas ni politično glasilo, toda vkljub temu podpira Krščansko-socialno zvezo. Njemu torej ni vse stranke enake, pa čeprav imajo krščanstvo in spoštovanje vere v svojem programu, temveč mu je bližja tista, ki je to besedo tudi formalno vnela v svoj naziv. Za preprost in zdrav razum je Katoliški glas s tem postal podpornik Slovenske krščansko-socialne zveze in ni več zgolj »katoliško-kulturni ozornik«.

Se bolj zanimivo je, da je Katoliški glas s tem dal svoje simpatije in podporo stranki, ki je pretrgala svoje dolgoletno sodelovanje s Slovensko demokrasko zvezo prav zaradi tega, ker je na osnovi svojega krščanskega politično - kulturnega programa pod vplivom dr. Besednjaka zahtevala, da je treba dosledno podpirati in izvoliti tistega dr. Škerka, ki ga je Katoliški glas obsodil tako v svojem prejšnjem kakor v zadnjem uvodniku.

Protikomunističnemu Katoliškemu glasu je torej najbližja tista stranka, katere sedanje vodstvo prav nič ne skriva svojih filititorskih simpatij, in katero zahteva, da je treba zavezanost v titovskimi komunisti držati za vsako ceno.

Slovenska demokraska zveza, ki je v nabrežinskem vprašanju smatrala, da ne more zravnati volje nekommunističnih volilcev, pa je protikomunističnemu Katoliškemu glasu bolj tuja kakor pravkar omenjena dr. Besednjakova Slovenska krščansko-socialna zveza, ki je zagovarjala, da se doprine tudi to žrtve, samo da se ostane v zavezanosti s titokomunisti, torej v zvezi, ki jo Katoliški glas načelno obsodja...

Pa naj še kdo reče, da ne odmeva trška krščansko-socialna zveza tudi iz Gorice! Koliko nenačelnosti in protivolje v enem samem kratkem članku!

Daleč smo od tega, da bi Katoliškemu glasu očitali filokomunizem. Toda nedoslednosti moramo vendar ugotoviti, posebno še, ker predpostavljamo, da je prišlo do njih v dobri veri.

Pri utemeljevanju svoje podpore ki jo je dal Slovenski krščansko-socialni zvezi, se namreč Katoliški glas sklicuje zgolj na njen program. Izgleda, da mu je zadostna legitimacija za krščanstvo posameznika to, da je vpisan v neko stranko, ki nosi krščanski naziv. Italijani bi temu rekli »tesserate del partito«. S tem »diritto di tessera« pa je zapadel v formalizem. Nikjer ni upošteval, da je Slovenska krščansko-socialna zveza, ali če hočemo pravilneje reči katoliški politični krog na Trškem danes razbit na tri dele: enega predstavljajo Stražarji, druga domači živelj, tretjega pa sodelavci in zagovorniki iz Beograda dosega dr. Besednjakovim vodstvom odigrali isto žolostno in za vedne katolične razočarajočo vlogo, kakršno so odigrali pod Kocbekom v matični Sloveniji.

Mislimo, da so to stvari, o katerih bi moral Katoliški glas predvsem razmisliti, predno je prestavil svoje krmilo in prešel od obsodbe povezovanja s komunisti na odobravanje tistega dela in sedanjega vodstva SKSZ, stranke, ki

MEDNARODNE SPLETKE

Italijanske metode niso več sodobne, zlasti ne v času ameriških volitev

Italijanski tisk je poročal o korakih, ki jih je veleposlanik Tarchiani podzvel v Beli hiši v Washingtonu. Povod za te korake je bila uvedba jugoslovanske zakonodaje v coni B Svobodnega tržaškega ozemlja. Ta uvedba jugoslovanske zakonodaje za Italijane pomeni kršitev mirovne pogodbe in ta kršitev se pač Jugoslovanom ne bi smela dopustiti. Italijani prete s haskim sodiščem nadejajo se, da bo tudi to razsodišče nalik drugim mednarodnim ustanovam dalo prav onemu, ki razpolaga z večjim številom pušk in vajakov. Izgleda pa, kot da je ta pretinja izzvala negativen učinek, vsaj v zadnjem času se namreč o njej govori manj.

V tem času sta se pa predsednik Truman ali Bela hiša obogatila z dragoceno rimsko vazo iz časov cesarja Avgusta. Po Virgiljevi rečenici o današnjih darovih se zato pač moramo vprašati, če naj bo ta dar nagrada za naklonjenost Zdrženih držav v preteklosti ali pa naj bo predujem za naklonjenost v tržaškem vprašanju v bodoče.

Izgleda pa, da so vse te ljubeznivosti in vsi ti vsiljivi poseti v zvezi s tržaškim vprašanjem še jako daleč od zaželenega namena. Jugoslavija se je namreč pritožila, da Italija ne kaže najmanjše volje za začetek pogajanj (z Jugoslavijo) o tržaškem vprašanju in zato je Tarchiani dal svoj genialni predlog, da bi bile slovenske in hrvaške občine Svobodnega tržaškega ozemlja priključene Jugoslaviji, Italijanska pa Italiji, ne da bi pri tem vrašala, da-li slovensko, da-li italijansko demače prebivalstvo (brez novodovode- denih 40.000 glasovalcev) želi priti rod Jugoslavijo o enostavno Italijo. Toda katere občine so za Tarchianija italijanske? Seveda one, ki naj bi se od Devina in Sestlana ustvarile z naseljevanjem istrskih beguncev, potem Trst, Milje, Koper itd., torej ravno ona morskala obala, ki so današnji tržaški mogotci, in sicer prefekt, tržaški župan in seveda škof Santin nameravajo razlstiti in naš narodni posesti odvzeti. Jugoslaviji pa bi v zameno preostali Kras, prebivalci naših kraških vasi pa bi bili obsojeni na to, da, odrezani od Trsta, gospodarsko propadejo. Da bi pa pri tem bili oškodovani tudi Tržačani, kolikor bi jih preostalo še v Trstu, ker bi naš svojo zelenjavno morali nabavljati iz oddaljenih Benetk, to ga seveda naimani ne zanima.

Nanihovanje tržaškega vorašanja z zavestnim in namernim preziranjem volje domačih tržaških volilcev naravno ni v tržaško, ampak izključno v korist tržaške konkurence in Italija nadaljuje pri tem le slabo prikrto, v bistvu pa do- kačiasno in odkrito srednjeveško benečansko politiko prisvojitve ja- dranske obale od Benetk pa vse do

Valone, seveda v korist bivše Serenissime.

Da teh sanj nikakor niso opustili, je jasno videti po tem, češar vsega italijanska zunanja služba neslužbeno ne finansira.

V Rimu obstaja razen društva istrskih tudi društvo reških in društvo dalmatinskih beguncev, nadalje obstajajo še društvo hrvaških in društvo albanskih emigrantov, torej prav tako, kakor so obstajala za časa fašizma, z istim imenom, da bi se zrušila današnja Jugoslavija (pa bila ta Titova ali Karađorđeva), jadranska obala pa bi se postavila znova pod nadzorstvo Italije. Nedavno je izšla druga številka iredentistične revije Fiume. V njej pišejo reški Italijanski v zgodovinskih in spominskih člankih o zlati preteklosti, ko so mogli nemoteno gaziti Slované. Ni treba šele ponavljati, da pisarna samega ministrskega predsednika De Gasperi-ja finansira združenje za revizijo mirovne pogodbe glede Istre, Reke in Dalmacije, s sedežem v Gorici, kar dokazujejo predmetne tiskovine.

Tako torej Italija spoštuje mirovne pogodbe, ki jih namerava vsiliti Jugoslaviji. Tako prihaja do izražanja njena evropska miroljubnost in sodelovanje narodov v miru. Tako izigravano načelo samoodločbe, vsiljujoč Trstu vrešitev, ki je v

polnem nasprotju z voljo samih Tržačanov in z njihovimi najnovejšimi interesi.

Ali pa se te ekspanzivistične težnje, in to je sedaj vprašanje, ki imajo za cilj zrušitev Jugoslavije, morejo spraviti v sklad s težnjo po vzdrževanju evropskega miru? Ali more to umetno kopičenje elektrike služiti vidikom Združenih narodov? Mi vsaj mislimo, da to ne more in da je igra ministrskega predsednika De Gasperi-ja, ki taka gibanja vzdržuje, ne samo nevarna, ampak da je naperjena proti evropskemu miru.

Zahodni zavzniki imajo dolžnost, da takim prizadevanjem n- pravijo enkrat konec in da opozore Italijo na protisllovje med njihovimi službenimi izjavami in med početjem njihovih odgovornih in neodgovornih organov. Razlika med službeno in neslužbeno politiko in skrivanje ene za drugo in obratno nadalje službena neobvesnečnost o početju neslužbeno podpirane propagande, svečane izjave in njihovo istočasno zakulisno izigravanje je bilo že od časa Cavouria kar najbolj značilno za italijansko politiko. Zato je za higieno naših odnosov nadvse potrebno, opozoriti italijanske mednarodne kroge na to, da take stoletne metode niso več ... sodobne, posebno ne v času ameriških predsedniških volitev.

Primorskemu dnevniku so se zmešali pojmi

V svoji nedeljski številki z dne 10. t. m. je objavil Primorski dnevnik na prvi strani notico, v kateri ugotablja, da »Demokracijo vedno bolj skrbi, kaj misli Jugoslavija v zvezi s tržaškim vprašanjem«.

Res je, skrbi nas. Zato smo tudi pozvali njene politike, naj povedo svoje mnenje in namene vsaj v toli- ko, da bodo povedali, če so za Svobodno tržaško ozemlje in če so trdno odločeni, da našega mesta v nobenem primeru ne odstopijo Italiji.

In kaj odgovarja na to Primorski dnevnik?

Zato, ker smo vprašali, kaj nameravajo Jugoslovani s Trstom, nam očita, da »je za Demokracijo glavno, da je Jugoslavija odrijenj od reševanja tržaškega vorašanja«. Tri sto medvedov! Zakaj pa smjo vprašali, če ne zato, ker želimo da bi se v to vprašanje vtikala, in to pozitivno v našo korist! Ampak Primorski dnevnik se zadovolji v svojim iz tre izvitim očikom, strese na račun Demokracije še par vizdaivalceve (na katere je sicer že delj časa pozabil. Kakor pač kaže!) in postavi piko, ne da bi odgovoril na to, kar smo že v dveh uvodnih- kih zaman vpraševali.

Ta molk nam ponovno potrjuje naš sum. Naj torej že končno odgovori: ali molči zato, ker je na vidiku nova izprememba vlinjeje in

preklic volilnih obljub, s katerimi se je postavil za Svobodno tržaško ozemlje, ali pa molči zato, ker enostavno ne ve, kaj bi odgovoril, ker se sam boji, ne samo da bi Jugoslavija požrla, kar so njeni državnik v začetku tega leta obljubili in izjavljali, temveč ga prese- zona pred sramoto, ki bi jo v tem primeru doživel.

Vsi tržaški Slovenci bodo samo veselili, če bodo na toližno vpraša- nje končno le dobili zadovoljiv od- govor.

„Umril za Združene narode“

Francija je predlagala, naj bi izdala ZN pohvale ljudem, ki so bili ubiti v njihovi službi. Pohvala naj bi se glasila: »Umril je za Zdu- žene narode«.

Te pohvale naj ne bi izdajali samo vojakom, ki so padli v vojni pod zastavo ZN, kakor na primer na Koreji, ampak v gotovih pri- merih tudi posredovalcem in opa- zovalcem.

Ta predlog naj bi prišel na dnevi- ni red v oktobru na zasedanju Glavne skupščine ZN.

Jugoslavija na konferenci za pobijanje jetike

Pod pokroviteljstvom Britanske zveze za zatiranje tuberkuloze je bila nedavno v Londonu tretja kon- ferenca držav Britanske skupnosti o zdravstvu in pobijanju tuberku- loze. Na konferenci, katere so se udeležili predstavniki 40 držav, so razpravljali o tej kruti bolezni, ki predstavlja svetovni problem, in o najvažnejših zdravniških ugotovit- vah, kako se čuvamo pred to bolezi- njo in o zdravljenju boleznih same.

Eden glavnih govornikov na kon- ferenci je bil načelnik oddelka za jetiko v jugoslovanskem minist- rstvu za javno zdravstvo, univerzi- tetni profesor dr. Robert Neubauer.

Od ostalih odličnih govornikov specialistov za jetiko iz vsega sve- ta, ki so se udeležili konference, naj omenimo med drugim samo se dr. F. van Dinsja iz Pasteurjevega instituta v Parizu, ki je govoril o zaščitem cepljenju, in dr. Vilhelm Clausen iz sanatorija Vordingborg na Danskem, ki je govoril o sodob- nih idejah za zdravljenje jetičnih bolnikov.

Pustite Trstu dihati

pa ne bo pritožbe za konkurencu Reke, Hamburga in drugih pristanišč

V zadnjem času so se v naši javnosti pomnožili glasovi, ki opozar- jajo na nevarnost, ki groze našemu pristaniškemu prometu in s tem vsemu gospodarstvu našega mesta. Po dolgem neprestanem dvig- uje namreč letošnjo pomlad pri- staniški promet našega mesta začel padati in vsi so postali pozorni, tu- di tisti, ki so se doslej le malo bri- gali za prospek tega mesta in so raje vihteli iredentistično zastavo. Govoril je kapetan Cosulich, oga- sila se je Italijanska socialistična stranka, da ne govorimo o raznih gibanjih za neodvisnost Trsta, ki že od vsega začetka ugovarjajo vklju- čevanju našega mesta v italijansko gospodarstvo in so proti podreja- nju tržaškega gospodarstva rim- skim uradom. Vsi so zaskrbljeni.

Tako se je oglašil tudi *Giornale di Trieste* in v njem smo s posebnim zanimanjem čitali članek, v katerem se pritožuje na nizke pri- staniške stroške na Reki ter ugo- vlavlja, da jim v Trstu nikakor ni mogoče konkurirati. Toda če bi ljubi člankar pogledal nekoliko

globlje, potem bi prišel do podobne ugotovitve, tudi če bi primerjal tr- žaške stroške z onimi v Hamburgu, Antwerpnu itd. Pri tem pa ni do- volj kričati, da so usluge pri trža- škkih konkurentih cenejše, pač pa se moramo vprašati, zakaj so pri- njih lahko cenejše. Ali ne bi Trst- teh razlik lahko izenačili, ne da bi zato moral zniževati življenjskega standarda svojega delavstva ali del- ta iz izgubo?

Tega pa posebno tržaški ireden- tisti nikdar ne napravijo. Če bi namreč napravili kaj takega, potem bi jim nepristranska analiza ne- izogibno pokazala stvari, ki nika- kor niso v skladu z njihovim osno- vno težnjo po priključitvi k Italiji.

Vzemimo par primerov. Če bi bil Trst prsto mesto, potem bi kupo- val žito na svetovnem trgu po sve- tovnih cenah in kruh bi bil cenejši. Saj še nismo pozabili, da je bila ena prvih posledic tesnejšega vklju- čevanja Trsta v italijansko gospo- darstvo prav povziranje cene kruha. Podobno bi bilo s sladkorjem, mesom, maščobami itd. To pomeni, da bi naš delavec lahko živel boljše kakor danes, pa čeprav bi stalo njegovo delo manj dolarjev, šilinj- gov ali lir. Za vsako denarno eno- to bi namreč lahko kupil veliko več dobrin. Delovna sila bi torej bila v svobodnem Trstu nujno ce- nejša, kakor je danes; predvsem za tuje kliente, torej za tiste, od ka- terih živimo. Podobno bi bilo tudi z drugimi špedicijskimi stroški: av- tomobili, ki tvorijo pomemben del investicij vsakega špediterja, bi prav tako bili na razpolago po sve- tovnih cenah, ki so znatno nižje od italijanskih notranjih cen; beneci- ni ga rabimo za pogon tolikih pro- metnih sredstev in strojev, bi ni- kakor ne bil obremenjen s tako vi- sokimi davčninami, kakor je v Ita- liji; vse, kar potrebujemo, bi kupo- vali po konkurenčnih cenah od najcenejših dobaviteljev in ne bi rlačevali prispevkov za zaščito ita- lijanske industrije. Vse to bi nuj- no vplivalo na znižanje tranzitnih stroškov v Trstu. Valutna svoboda pa bi obenem omogočila usodne tr- govske in finančne transakcije ta- ko kakor nikjer v Evropi.

Ali se ne zdi, da bi bil Trst pod temi pogoji konkurenčen, da se mu ne bi bilo treba bati Reke, ne dru- gih? O tem ne more biti nobenega dvoma, saj nam to dokazuje zgo- dovinna vseh svobodnih trgovskih mest, ki so služila mešanemu za- ledju, predvsem pa državam, ki ni- majo lastnih obmorskih pristanišč.

In zakaj se v petih letih še nihče ni oimučil, da bi ta poskus tudi napravil? Zakaj se je tržaške ladje pošiljalo v Italijo, tako da je Trst danes ostal skoro brez lastnih red- nih ladijskih zvez s področji, ki so bila od nekad torišče njegovega delovanja? Zakaj je Trst ostal kolonija italijanskega kapitala, medtem ko se tujemu delajo vse mogoče ovire?

Naravnost nerazumljiva je krat- kovidnost, kateri pristojujemo. Ni- hče nima poguma, da bi mestu dal take politične in gospodarske po- goje, da bi lahko zadihalo. Ali bo vsaj ta kriza, na katero zdaj vsi soglasno opozarjajo, končno ven- darle odgovornim odprla oči? Cas bi bil, če bi le hoteli. V nasprot- nem primeru je v vse njihovo vzdihanje samo objokovanje mrt- vecca, ki so ga sami ubili. Vsaj z italijanske iredentiste velja to sto- odstotno.

Zavezniki, ki to področje uprav- ljajo, pa tudi ne smejo pozabiti, da nosijo pred zgodovino prav oni po- litično odgovornost za položaj, v katerem se je to mesto znašlo v času njihovega vladanja.

Obletnica izdajstva Poljske

4. avgusta je poteklo osem let od sovjetskega izdajstva Poljske.

Bilo je v avgustu leta 1944, ko so varšavski Poljaki pod generalom Borom-Komorovskim, kot poveljni- kom podtalne armade, zbrali svoje orožje in udarili proti nacističnim okupatorjem. Priprani so bili, da bo sovjetska vojska, ki je bila od- daljena od Varšave prav malo, pri- skočila na pomoč in zdrobila naci- stične zasedbene čete. V tem pre- pričanju jih je potrjeval uradni sovjetski radio, ki je stalno pozival k splošnemu uporu proti Nemcem. Od Molotova podpisani letak, ki so ga trošili jasno po navodilih Krem- lja, je razglašal: »Poljaki, ura vaše osvoboditve prihaja, Poljaki k o- rožju...« Skozi 63 dni so se borili pogumno Poljaki. Brez letal, brez topništva, brez metalcev plamena stila sodobnega orožja so se upirali številno močnejši nemški vojski Skozi 63 dni so čakali na Rdečo ar- modo. Cakali so zaman.

Zdelo se je, da je mogoča belo- ruska armadna skupina pod mar- šalom Rokosovskim, ki je stala ob Visli, pozabila, da je na svetu nem- ški sovražnik. Tistega dne, ko se je začel upor, so prenehali sovjetski letalski napadi na Varšavo, ki so se vršili pred tem vsako noč. Edino letalsko pomoč, ki pa je bila zelo omejenega obsega, so nudili ame- riški »Liberatorji«, ki pa so morali iz svojih oborišč v Italiji leteti o- kolik 650 milj preko sovranskega o- zemlja brez kritja lovskih letal.

Sovietsko topništvo je 4. avgusta prenehalo streljati in je šele žez 5 tednov obnovilo ogenj. Poljaki so pošiljali bližnjim sovjetskim četam poslanico za poslanico ter jih poziv- vali k vojaški povezavi in k taktič- nemu sodelovanju, niso pa dobili nobenega odgovora. Enako ni mar- šal Rokosovski niti mignil na brez- žično poslanico generala Bora-Ko- morovskega.

Rdeča vojska pa ni samo name- noma prezrla poljskih prošenj za taktično pomoč, ampak tudi delala premišljeno proti podvignom varšav- skim rodoljubov. Rdeče izvidnice so pridržale vojske poljske domače vojske, ki so skušali priti v Varšavo na pomoč svojim tovaršem. V tem oziru je značilno povelje 13. sovjetskega pehotnega polka, po katerem je treba za vsako ceno pre- prečiti infiltracijo poljskih čet proti Varšavi in strogo nadzirati ceste. Orožje, ki so ga tihotapili v Varšavo, so sovjetski oddelki zaplenili, soferje pa aretirali. Vse v Varšavo namenjeno orožje in opremo se je moralo zapleniti, še obstoječe voja- ške edince so razpustili.

Rdeča armada je te ukaze vestno izvajala. Ni pa samo preprečila, da bi čete poljske domače vojske pri- šle v Varšavo, ampak celo povelji- nike teh oddelkov aretirala in po- bila ter uničila njihove radijske a- parate.

Čeprav je Rdeča armada preko- račila Vislo južno od Varšave in držala mostišča na zahodnem bregu skozi 6 tednov, ni izrabila svojega strateškega položaja in svoje šte- vilčne premoči (tri proti enemu) nad nacisti. Na neki točki je bila Rdeča armada oddeljena od varšav- skih borcev samo dobrih 200 me- trov, pa ni podzvela ničesar, razen da je oddala par topniških granat.

V Varšavi so pa hrabri Poljaki izvabili bitko, v kateri jih je padlo nad 250.000. Varšavo so nacisti s svojimi topovi in letali dobesedno izravnali z zemljo. Brez sovjetske pomoči so se morali Poljaki vdati.

Sovjetsko zadržanje je bilo del premišljenega načrta za uničenje poljskega vodstva in je sledilo kat- inkemuko pokolu. Svet pa ne bo ni- kolj pozabil poljskega junštva v varšavski vstaji, pa tudi ne sovjet- ske dvoilčnosti, ki je zapeljala Po- ljake v to tragedijo.

K dogodkom v Somaliji

V petek 1. avgusta so se dogodili krvavi dogodki v Somaliji, ki jo upravlja Italija kot pooblaščenka Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov. Ta dan so, po poročilu italijanskega zunanjega ministrstva, mladi Somalci ubili karabinjerskega marešjala, karibi- njerja in somalskega policista. Krivce niso izsledili in italijansko poročila trdijo, da so vsi zbežali v hosto.

Pri tej priliki so italijanski listi polni samohvale glede na italijan- ski uporabljen Somalije, ki jo Ita- lija civilizirana ter pripravlja k po- polni neodvisnosti in samoupravi. Krivdo za omenjene krvave izgre- de pripisujeta rimsko ministritvo in italijanski tisk samo mladim So- malcem, ki »Italijo mrzijo in so pravi razbojniki«.

Mi seveda obsojamo vsak uboj! Vendar vemo povedati, da je dal neki funkcionar Organizacije zdru- ženih narodov zelo slabo in za ita- lijansko upravo Somalije porazno poročilo, v katerem je govoril o pravem zatiranju Somalcev ter na-

hoče prav temu povezovanju ostati dosledno zvesta.

To bi bil Katoliški glas dolžan povedati posebno svojim tržaškim čitateljem, ki bodo sicer neobve- šteni nasledil spretnim mahinacij- am policičnih politikov.

Toda ker tega ni napravil on, bo- do pač to nalogo morali izpolniti drugi. ***

povedoval narede, če bi se tako stanje nadaljevalo.

Tako se je tudi zgodilo! Zdej i- šeje krivde, da jih avzorno« kaz- nujejo, kot pišejo nekateri listi. Zaenkrat so razpustili vsa društva mladih Somalcev, pravi *Message- ro Veneto*.

Mi, ki poznamo metode italijan- skega »civiliziranja« narodov, ker smo jih morali preizkusiti na last- ni koži, in še danes grenko preiz-kušamo italijansko demokracijo in demokščanstvo, ne verjamemo prav nič italijanskim poročilom iz Somalije in metanju krivde na mlade Somalce ter raje čakamo na u- gotovitve organov Združenih naro- dov.

Eno pa je gotovo, da so tudi So- malci siti italijanske »civilizacij«.

Ameriški vojni minister v Beogradu

Dne 12. avgusta je prispel v Beo- grad ameriški vojni minister Frank Pace.

Ob svojem prihodu je minister izrazil svoje zadovoljstvo, da je v Jugosloviji in da se bo mogel raz- govarjati z maršalom Titom.

Zvečer je namestnik ministra na- rodne obrambe, generalni polkov- nik Ivan Gošnjak, priredil na Aya- li svečano večerjo za čast visoke- mu ameriškemu gostu.

Minister Pace je 13. avgusta od- potoval s spremstvom na Bled, na- kar se je na Brdu pri Kranju raz- govarjal s Titom.

VESTI z GORIŠKEGA

„Verba dulcissima, facta autem amarissima“

Spet je ministrski predsednik De Gasperi spregovoril lepe besede o mirnem in pravičnem sožitju narodne večine in manjšine v deželi.

Ko je v soboto 9. t. m. otvoril v Tridentu mednarodni sejem turizma in športa, je med drugim dejal dobesedno:

»Nasa politična in gospodarska smernica je smernica posredovanja med socialistnim totalitarnim sistemom in potrebami osebnih, duševnih ter političnih svoboščin, ki so svojstvene politični demokraciji. Politično demokracijo v njenih gospodarskih vidikih razumemo kot pobudo k ostvaritvi večje socialne pravičnosti v spoštovanju duševnih in političnih zahtev narodov. Toda nič ni končnega — je dejal De Gasperi — če manjka mir: to je naša prva in najpomembnejša naloga. Treba je dobiti način sožitja med večinami in manjšinami, da se v deželi ustvari ozračje miru, ki naj usmeri vse sile na pot gospodarskega in socialnega napredka.«

To je odvisno od vas, Tridentina — je se dostavil De Gasperi in nadaljeval: »Vem, da to ni odvisno samo od vas, vendar je od vas odvisno za dve tretjini, ostalo pa od drugih.«

Ceprav je De Gasperi govoril na Tridentinskem, v deželi Italijanov in Nemcev, je nedvomno mislil na vse jezikovno mešane dežele, ker je narodne večine in manjšine imenoval v množini.

Kot mnogokrat prej, tudi topot pozdravljamo besede ministrskega predsednika De Gasperija kot pametne in modre, ki utegnejo veljati hkrati kot smernica za mirno sožitje različnih plemen v raznih deželah države, in kot opomin tistim, ki se od te smernice bolj in bolj oddaljujejo in mirnega sožitja očitno ne marajo.

Z izjavami rimskih političnih in vladnih osebnosti v prid narodnim manjšinam imamo mi Slovenci v Italiji žal prebriskane izkušnje, ker jih navadno sami niti ne spoštujejo, niti ne ukazujejo ostvariti spoštovanja pravic, ki nam širokogrudno od primera do primera z besedami napovedujejo. To pa vselej, ko so v politični zadregi ali pa ko govorijo za svetovno javnost!... Na drugi strani pa ne spoštujejo niti sprejetih mednarodnih obveznosti niti svojega lastnega zakona.

Tako sta napram nam Slovincem v Italiji ostala na papirju mednarodna dogovora o spoštovanju človeških pravic in o pobujanju rododroma, ki ju je Italija svečano sprejela in podpisala.

Isto velja za določila ustave, posebnih zakonov, 3, 6 in 113. Spominjamo pa se tudi svečane izjave, ki jo je julija 1945 objavil rimski ministrski svet in v kateri je obljubljal vse mogoče, kar se tiče spoštovanja vseh jezikovnih pravic vseh manjšin v Italiji ter tudi samouprave, ki so je bile nekdaj deželne, kot na primer prav Slovenci na Goriškem in Nemci na Tirolskem. Nadalje izjava samega ministrskega predsednika De Gasperija od septembra 1947, ko je napovedal, da bodo vse manjšine v Italiji, tudi Slovenci, enakopravno zaščitene in spoštovane.

Od vsega tega nimamo danes Slovenci v Italiji, kot samo nekaj od zakona nezaščitenih sol, na katere pa prežijo italijanski šovinisti z vsem srdom in z vso mržnjo njihovega sovraštva do našega jezika in do našega rodu.

Tako so nam zaprli slovenski razred v Krmini zgozlj iz mržnje in prezira do nas Slovencev. Vlada pa se niti ni zmenila za naše boljše proteste in za jok naših otrok.

V videnski pokrajini, kjer živi najmanj petdeset tisoč Slovencev, noče rimska vlada, ki ima v rokah vso moč, odpreti niti slovenskih osnovnih sol in raje po fašističnem vzoru nadaljuje z raznarodovanjem naših otrok. Isto delo vršijo tam tudi cerkvena oblastva, ki nalašč premešajo naše slovenske duhovnike v druge pokrajine, da bi jih ne namestili med svoje vernike.

Gre torej za načrtno preziranje pravic narodne manjšine in za namerno kršitev določil mednarodnih dogovorov in ustave! In vendar nam ministrski predsednik De Gasperi pridiga, da je treba dobiti način sožitja med večinami in manjšinami, da se v deželi ustvari ozračje miru, ki naj usmeri vse sile na pot gospodarskega in socialnega napredka.«

Na razpaljenih tléh narodnega sovraštva na Goriškem, ki ga obkrivamo molku vladnih krogov go-

lji proti Slovincem določeni šovinistični krogi z namenom, da prepreči mirno sožitje dveh plemen in onemogoči življenje v razvoju slovenske manjšine v Italiji po določenih mednarodnih dogovorov in členov ustave, lahko zatre ogenj sovraštva tudi sam ministrski predsednik g. De Gasperi, če ukáže spoštovati i določila mednarodnih dogovorov i določila členov ustave. Vsakemu svoje in vsakega v svoje šole!

Nae ljudstvo ne more razumeti, če ne pod pritiskom grožnje, niti tega: da je Bog ustvaril slovenskega človeka zato, da poslušati italijanske pridige, ki mu jih videnska kurija vsiljuje z namenom, da ga v preziranju mednarodnih dogovorov in naravnih pravic raznaroduje.

Prazna slama rdečih pisunov!

Primorski dnevnik od 7. t. m. odgovarja Demokraciji, ki je povedala, kako navno poročata on in Soča o pobudah občinskega svetovaleca Pavlina od DFS za potrebe našega ljudstva, namesto da bi povedala, da je večino takih pobud dal naš svetovalec g. Bratuž, o katerem vsi vemo, da stoji v nenehnem boju z večinskimi italijanskimi občinskimi svetovalci prav zato, ker zapostavlja naše ljudstvo ter njegove potrebe in koristi.

Od tod tudi ogorčenje italijanskega tiska proti g. Bratužu, ki se nikoli ne boji povedati županu in njegovemu odboru vso resnico naravnost in obraz in pred vso javnostjo.

Prav zaradi tega nenehna delovanja g. Bratuža, ki zavzema vedno večjo simpatijo tudi pri delu italijanske goriške javnosti, katere cenil njegove nastope že zaradi stvarne kritike, ki jo iznaša, in tudi zaradi korajže, ki jo ima, da ne odstopi od svojih upravičenih zahtev v obrambo pravic in koristi slovenskega ljudstva, prav zaradi tega pravimo, sta se župan in njegov odbor morala odcločiti za ugoditev nekaterim takim zahtevam.

Ker pa jim je postal g. Bratuž preveč sitna muha, se za razne ogleda na lico mesta na Oslavju in v Pevmi poslučujejo svetovalec Pavlina namesto Bratuža, kot bi morali. To delajo župan in njegovi odborniki z namenom, da bi našim ljudem dali razumeti, da gre za kake zaslugе Pavlina, kateremu naj bi potem oddal glas pri prihodnjih volitvah. Ta njihov naklep so izdali na eni zadnjih sej na gradu, ko so kričali proti Bratužu, ki jih je krepko in stvarno kritiziral: »Pri prihodnjih volitvah vas Slovinci ne bodo več volili. Volili bodo le Pavlina!«

Sovražniki Slovencev pač želijo, da pridejo v občinski svet takli, ki jim ne delajo sitnosti! Drugače si naša javnost ne more tolmačiti te gorče želje zagrizenih sovražnikov našega ljudstva v Gorici.

Primorski dnevnik trdi, da so Pavlinovi predlogi na sejah občinskega sveta bolj stvarni od Bratuževih »razarjenjaj! Predvsem je obče znano, in to je razvidno iz poročil v italijanskem tisku in v Primorskem dnevniku, da presegajo Bratuževе zahteve, kar se tiče stvarnosti, daleč Pavlinove, ki navadno le podpre tiste, ki jih je Bratuž postavil. Toliko je res, da sta Primorski dnevnik in Soča skozi meseci in meseci kaj laskavo poročala o nastopih g. Bratuža, ki so vedno odjeknili tudi v ljubljanskem tisku. Z zadnje čase je Slovenski poročevalec ob neki taki priliki celo trdil, da je g. Bratuž občinski svetovalec od Demokratske zveze Slovencev v Italiji! Sram ga je bilo namreč povedati, da je g. Bratuž naš svetovalec. Kaj pa poroča slovenska javnost v Jugoslaviji, če ji Slovenski poročevalec pove, da se za potrebe in koristi slovenskega ljudstva v Gorici tako vneto in nesebično bori... reakcionarni neplačanec, element od Slovenske demokratske zveze, ki jo titovski označujejo kot zagrizeno sovražno ljudstvo!

Seveda Primorski dnevnik od 7. t. m. ne more drugače, kakor da poveže vso zadevo tudi z zadnjimi nabrežinskimi volilnimi dogodki in da povsem neumno piše, da »s takim ravnanjem in z gonjo ne samo proti DFS, ampak tudi proti naši matični domovini dajejo (mi) od Demokracije in SDZ, op. ur.) po tuho Italijanskim šovinistom za no-

ni torej odvisno od nas, niti za eno niti za dve tretjini. Odvisno je samo od vlade, ne samo za eno tretjino, ampak za vse tri tretjine.

Slovenci v Italiji nismo tako nazaj s kartami, da ne razumemo in ne vemo, da ima v državi vlada vso moč, da spoštuje in ukáže spoštovati mednarodne dogovore in svojo lastno državno ustavo.

Zadnje čase nam je prišla v roke nepodpisana italijanska ciklostilirana propagandna okrožnica, ki vneto zagovarja deželno avtonomijo s posebnim statutom in poziva vsakogar, naj širi to misel in zahtevo. V njej je rečeno tudi, da je treba napraviti konec borbi z jezikovnimi manjšinami in pričeti s spoštovanjem njihovih pravic, ker le na ta način pridemo do miru na mejah in do blagostanja.

ve ukrepe proti naši narodni manjšini, kot imamo konkreten dokaz ob ukinitvi počitniške kolonije v Ukvah.«

Tako torej zdaj vemo eno več: ukinitve titovske počitniške kolonije v Ukvah od strani videnskega direkteta smo krivi mi od Demokracije in od Slovenske demokratske zveze! Krivo je tudi »razarjenje« g. Bratuža, ker je na občinski seji na goriškem gradu podprl Pavlinovo resolucijo v tej zadevi tako vneto, da so ga italijanski svetovalci imenovali zagrizenega anti-Italijana!...

Človek res ne more razumeti, ali je članic v Primorskem dnevniku napisal zlobnež ali kak pijanec!

Da smo v opoziciji proti nasilnemu komunističnemu režimu, ki ga je Tito uvedel v matični domovini, je pač nujna posledica zločinov, ki so jih komunisti nad našimi brati zagrešili in jih še izvajajo. Bili bi pod vsako moralo, če bi se ne zavzeli z vsemi močmi za žrtve komunističnih zločinov, ki jim je bilo in jim je še vedno samo za oblast za vsako ceno, tudi za ceno krvavih zločinov nad našimi brati. Naša obsodba zaradi zločinov nad narodom, ki jih komunistični Titov režim v matični domovini vedno izvaja, je jasna in ogorčena, ker gre pač za trpljenje naših bratov, katerim je Titov režim vzel vse: svobodo besede, misli, veroizpovedi, kretanja in zbiranja. Kateri brat pa se ne bi zavzel za trpljenje svojega brata? Kajni! In komunisti so Kajni!

Istovetiti Titov komunistični režim z matično domovino je edini in kaj klavrn umotvor, ki si ga le totalitarci, kot so Tito in njegovi komunisti, lahko izmislijo v zadregi pred našo neizprosno obsodbo zaradi gorj, ki ga naši bratje v matični domovini morajo prenašati, da so Tito in njegovi komunisti siti!

Zato ker jih vest peče, obsojajo na pet in tudi več let težkega zaporu ne samo moške, ampak tudi ženske, že samo zaradi suma, da

POUČNI IZLET KMETSKO-DELAVSKE ZVEZE IZ STEVERJANA

Na praznik sv. Jerneja, v nedeljo 24. t. m., priredi Kmetско-delavska zveza iz Steverjana poučni kmetijski izlet v Isolo Morosini in v Fossaloni v Furlanijo.

Izleta se lahko udeležijo člani KDZ in drugi ljubitelji kmetijstva. Prijave za izlet se sprejemajo do 20. t. m. v trgovini g. Franca Terpina in pri g. Jožetu Perinu v Dvoru v Steverjanu, kjer vsakdo lahko prejme tudi pojasnila v zadevi.

so čitali tudi en sam izvod Demokracije! Junaki nad onemoglimi, zatiralci brez primera v zgovornosti se drznoje istovetiti se z matično domovino! Višek njihove drznosti pa tiči še v tem, da so prav oni krivi izdajstva nad matično domovino. Tako pred vso južo (ko so rušili red in disciplino v državi in v vojski), kakor med vojno in po vojni! Ali so se Tito in njegovi komunisti borili pred vojno proti tedanjemu režimu ali proti matični domovini?

Sicer pa, če bi v matični domovini vladala svoboda in bi naši bratje uživali demokratske svoboščne in človečanske pravice, ne bi bilo treba toliko anageleov varuhov

Prav ta cilj zasleduje, kot vidimo, tudi ministrski predsednik De Gasperi! In ker menimo, a ne moremo še potrditi, da izhaja omenjena okrožnica iz demokratskih krogov, verjamemo, da se sedaj vladi mnogo laže kot pred nekaj leti zaščititi tudi nas Slovence v Italiji, na Goriškem in na Videnskem. Ne samo, kar se tiče jezika, ampak tudi na gospodarskem polju! Od strani cerkvenih oblastev pa pričakujemo najmanj to, da spoštujejo besede Kristusa apostolom: »Pojdite in učite vse narode!« Olgovornost cerkvenih oblastev pri tem vprašanju je mnogo večja, kot oni mislijo!

Mi Slovenci, ki vemo, kaj se med nami dogaja, in kakšna so med nami čustva razpoloženja zaradi krivic na verskem polju, vemo povedati, da bodo za posledice odgovarjali le tisti cerkveni predstojniki, ki še danes sledijo fašističnemu nad matično domovino, kot je izpogosto potrebam in pravicam tudi slovenskih vernikov!

S praznimi obljubami se narodni ne pasejo!

Dr. AVGUST SFILIGOJ

Vojne pokojnine

Čl. 118 zakona od 10. avg. 1950 šteje 648 določil, da zapade po dveh letih, odkar je stopil ta zakon v veljavo, rok za vložitev prošnje za priznanje in izplačilo vojne pokojnine in drugih denarnih nakazil, ki jih predvidevata člena 107 in 108 omenjenega zakona vojakom in svojecem vojakov. To določilo velja tudi v zadevi čl. 53 navedenega zakona, ki predvideva povisek pokojnine za primer, da so se zdravstveni pogoji vojnega pohabljenca poslabšali.

Gori navedeni zakon je bil objavljen 1. sept. 1950 in je stopil takoj v veljavo. Vendar svetujemo prizadetim osebam, naj morebitno prošnjo vložijo do 31. avgusta t. l. In ker je lahko primer od poedince do poedince različnih, svetujemo vsakomur, naj se pobriga vsaj za pregled svojega primera in vzame kak nasvet, da se ne bo kesal, ker morajo v nekaterih primerih prošni za določilo in izplačilo tudi tisti, ki so sicer prošnjo že vložili.

Na vsak način je gotovo, da prošnja lahko ponovijo tudi tisti, ki jim je bila prva prošnja že odbita. Pri tem pojasnjujemo, da imajo pravico do vojne penzije vsi, ki so kakor koli oboteli ali ohromeli zaradi bilo katerega vzroka, povezanega z bilo katerim vojnim vzrokom.

Isto pravico do penzije imajo ožji sorodniki umrlih zaradi kakega primera, v katerem so se znašli v času vojne in zaradi vojnega stanja. Na kratko vsak vzrok, ki je nastal samo zaradi vojne, tudi če ni neposredno povezan z vojnimi dogodki in vojnimi operacijami, nudi pravico pridobitve vojne pokojnine.

Zato svetujemo vsakemu prizadetemu, naj ne pusti zapasti roka 31. avgusta t. l. in naj vložil prošnjo za pokojnino v tem roku. Prošnja in vse potrebne listine so koleska proste.

Pokojnina tudi vojnim vdovam

Po čl. 59. zakona za vojne pokojnine od 10. avgusta 1950 šteje 648 pritiče vojnim vdovam, ki so se spet omožile, izplačilo hkrati sedem let pokojnine, če na dan nove poroke niso prekoračile 25. leto starosti; šest let pokojnine, če so na dan nove poroke prekoračile 25., a ne 30. leto starosti; pet let pokojnine, če so prekoračile 30., a ne 35. leto starosti; štiri leta pokojnine, če so prekoračile 35., a ne 40. leto starosti. Če pa je vojna vdova na

dan nove poroke prekoračila 40. leto starosti ali pa če tega dne ima mladoletne otroke, ki uživajo pravico do pokojnine, ima tudi ona pravico do izplačila treh let pokojnine hkrati.

Če pa se vojna vdova znova poroči po 50. letih starosti, nima pravice do te glavnice.

Važno pa je določilo omenjenega čl. 59 tega zakona, ki pravi, da morajo vdove, ki sklenejo novo poroko, zaprositi navedene ugodnosti v roku 180 dni od dneva nove poroke odtoda od dneva, ko je položila pokojninsko knjižico.

Ce je v kakem primeru ta rok že potekel, svetujemo, naj prizadete vojne vdove kljub temu predložijo prošnjo, sklicujoč se na določila člena 118 zakona od 10. avgusta 1950 šteje 648, ker v skoro vseh primerih vojna pokojnina ni še bila dokončno odmerjena in izplačana, zato je smatrati, da je tudi ta rok še vedno odprt.

RUPA

V nedeljo 10. t. m. okoli 10. ure zvečer je našo mirno vasico, ki stoji prav na meji, pretresel mečau »stojak« jugoslovanskega stražarja, kateremu so sledili najmanj trije streli, nato pa kar ves raiat. Krige so švigale tudi nad našimi strehami.

Se vedno smo pod težkim vtisom tega dogodka in z grozo mislimo na našega nesrečnega brata, ki je pri tej priliki izgubil življenje na begu iz komunističnega arajaj!

Trgovine za veliki šmaren

Trgovine jestvin bodo na veliki šmaren, v petek 15. t. m., odprte dopoldne. Popoldne tega dne ter v soboto in nedeljo 16. in 17. t. m. pa bodo zaprte.

Središča za delo

Za leto 1952-53 je pristojno ministarstvo določilo za goriško pokrajino denarja za 351 tisoč delovnih dni. Pokrajinski urad za delo v Gorici je sklenil, da se uvedejo tudi strokovni tečaji za delavce za skupnih 67.700 dni.

Po kakšnem določilu zakona?

S svojim pismom od 17. julija t. l. je sovedenski župan sporočil g. Karlu Cernicu in ostalim kandidatom na listi »Svebelica« na lanskih volitvah, ki so vložili priziv zaradi krivičnega štetja glasov, ki jih je »Svebelica« prejela, in proti izvolitvi devetih kandidatov od liste DFS, da je goriška prefektura javila, da je priziv brez veljave, ker niso prizadeti prosili določitve razprave na priziv.

Člen 74 zakona od 5. aprila 1951, šteje 203, ki vsebuje določila glede priziva zaradi pogreškov na volitvah, ne predpisuje, da mora stranka prositi za določitev dneva razprave, in se splošna določila zakona o poslovanju pokrajinskega pravosodnega odbora ne nanašajo na zadeve, ki izvirajo iz volilnega zakona, ker je ta zakon posebne vrste in se morajo vse pritožbe reševati v zelo kratkem roku!

NATEČAJ

za članke o dobrotah grozjda

Ministarstvo za poljedelstvo je razpisalo natečaj za najboljše članke o dobrotah grozjda, ki jih do 10. oktobra t. l. priobčijo časopisi in revije.

Gre za štiri denarne nagrade po 100 tisoč lir, dve za članke v časopisih in dve za članke v revijah.

Namen natečaja je prepričati ljudstvo, da zavzije čimveč sveže grozjda ter tako pomaga sebi glede zdravlja in prehrane, kmetijstvu pa glede pobiranja vinske krize.

Smrtna kosa

V mestni bolnici je pretekli teden umrl v 73. letu starosti Karel Petejan, dolgoletni uslužbenec oziroma tiskar škofijske tiskarne v Gorici. Doma je bil iz Slovenije in je prišel v Gorico v službo kardinala Misije. Od takrat, to je 52 let, je neprestano služboval v goriški kuriji.

IZ SLOVENIJE

NOVA GORICA SOCIALNO SKRBSTVO

10. julija so na zasedanju okrajnega ljudskega odbora razpravljali tudi o socialnem skrbstvu v Goriškem okraju. Referent dr. Marušič je predložil pomanjkljivosti in slabe strani sveta za ljudsko zdravstvo.

Kritiziral je prevelike izdatke za hranarino, socialno zavarovanje in porodniške dopuste, ki so znašali v preteklem letu okrog 95 milijonov din. Tožil je tudi nad pomanjkanjem zdravniškega osebja, zaradi česar je bilo zlasti v preteklosti število bolnikov-simulantov preveliko. Letos je manj bolnikov, deloma zaradi večjega zdravniškega osebja, ki laže kontrolira pregled bolnikov, še bolj pa iz strahu pred odpustitvijo službe in dela, kar se kaj rado dogaja po novih predpisih o delu in odpuštilih.

Zelo pereče je tudi vprašanje civilnih invalidov, ki so še danes brez kakršne koli invalidnine. Teh revnežev je samo v Goriškem okraju kakih tisoč.

Rešiti bo treba prav tako tudi vprašanje pokojnin. Mnogo je primerov krivične in nezaslužene pokojnine, ker so si upokojenci preskrbeli pokojnino s krivičnimi medsebojnimi pričevanji.

»OBUJANJE KLEROFASIZMA«

Po pisanju Slovenskega poročevalca in zveste prepisovalke Nove Gorice je praznovanje novih maš težak politični zločin, »obujanje klerofasizma«. Govorniki na novih mašah »izrabljajo svoje pridige kot sredstvo, s katerim naj bi vnašali med ljudstvo mržnjo do današnjega družabnega reda«.

»Reakcionarni duhovniki v zadnjem času namenoma organizirajo slišne (novomašniške) pompoznosti, kjer imajo najlepšo priliko, izrabljati verska čustva svoje črede! In vzbujujati v ljudeh sovraštvo do naprednega ustvarjanja...«

Tako si torej tolmačijo titovski versko svobodo in svobodo izvrše-

vanja verskih obredov! V današnji Jugoslaviji je treba pojmovati versko svobodo edino tako, da imajo brezverski elementi neomejeno oblast, kaliti in motiti vsako versko manifestacijo, verniki pa nimajo najmanjše možnosti zakonite obrambe in varnosti!

MORALNI LIK ČLANA PARTIJE

V nekem trgovskem podjetju občine Mislinje je bil namešten kot poslovodja Jožef Vuzem, član KPJ in bivši miličnik, ki je v kratkem času svojega poslovanja ociganil trgovsko podjetje za dobrih 178 tisoč din! Poleg tega je še z uslugami iz krajevne trgovine premočil in zapeljal tri dekleta, med njimi tudi 15-letno deklico, ki so se vdule njegovi strasti. Vse to je bilo vendar malo preveč za člana partije, zato so ga iz partije izključili in ga spravili na varno, kjer čaka na razpravo.

DELO FINANČNE REVIZIJE

Zadnje tedne preteklega meseca je finančna revizija opravila uspešno delo v ljubljanskem okoliškem okraju. Vrgla se je predvsem na duhovnike. Skupina 12 duhovnikov je za leto 1951 prijaviła 376.293 din, dočim »so jih imeli po zelo vestnih obračunih revizije vsaj 1.915.020«. Utajili so torej preko poldrug milijon din dohodka. Slovenski poročevalec se zaskrbljeno sprašuje, koliko milijonov so utajili vsi duhovniki na Slovenskem, kjer jih je približno 1000.

Vsakovrstno pohoštvo:

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE ITD. - PO NAROCILU IZVRŠI VSAKO DELO. - POSTROV ZA DOBER NAKUP. - TOVARNISKE CENE. - DELO SOLIDNO. - DOMA TVRDKA.

Tovarna pohoštva

Tel. 32

PRINČIČ

KRM IN

Cormons prov. Gorica

Cirilmetodijski blagovestniki

Vsakega otroka je treba krstiti, vsak proizvod nujno potrebuje tudi neko ime.

Ta pojav je nekaj povsem naravnega. Če n. pr. bistroumni proizvajalec iznajde neko novo loščilo za čiščenje čevljev, bo novemu izumu takoj prilepil tudi zveneče ime. Nekateri mislijo celo, da moderni iznajditelji iščejo najprej ime in potem si šele belijo glavo s proizvodom ali iznajdbo, ki bi bila primerna imenu.

Kako naj torej naš izumitelj krsti svoje loščilo? Rožica ali Evlajaja? Bog varuj! Kvečjemu slunin bleske; če pa se je njegova domišljija udomečila med filmskimi zvezdami in zvezdniki, bo svoje loščilo krstil najmanj za »brilino«. Tako bo seveda to ime tudi uradno zaščitil. Ves uspeh je odvisen od pravega imena, saj je vsakomur jasno, da bo otrok rasteel, uspeval in se množil le, če bo prihajal na trg z zvenečim imenom.

Ime je zvok in dim obenem, in tako ime vzklije samo iz pesniškega srca ali pa iz možganskega trsta rdečih novotarjev, ki kraljujejo na oni strani železne zaves. Reklamni strokovnjaki bi dejali: javnost ljubi zvok in dim.

Pasta, s katero so loščili čevlje v zadnjih sedmih letih novotarji z one strani železne zaves, se je izpridila kot stari nekdanji biks, pri katerem si izpljuval vso sočno zalogo izpod jezika, si izdrgnil pol ducata ščetk in še dve volneni kamizoli povruha, pa so čevlji ostali motni kot noč ob mlaju.

Spominimo se samo koliko ščetk in kamizol je zdrgnil g. Branko Babič, da bi položil svojo medlo OF, pa brez vsakega uspeha. Kupci so odletavali kot listje ob jesenski burji. Babič je spreminjal imena kot dozorevajoča dečva: SIAU, Ljudska fronta, Slovansko-italijanska ljudska fronta, KP itd., itd., ampak biks je ostal tak, kakršen je bil. Za tržaške ulice in slovensko podeželje neuporaben. Končno se je odločil, da kljub veliki zaposlenosti in smrtnemu sovraštvu vseh slovenskih izročil, ki so po Lenin-Stalinovem slovarju reakcionarni izpadek kapitalistične družbe, le malo pobrska po slovenski politični zgodovini. In tu je našel na ime »mednost«.

Ime je sicer zvenelo skrajno neokusno, saj so se ga Lahi bolj baši kot hudič križa, fratelanca pa je treba gladiti po dlaki za vsako ceno. Da bi si olajšal vest je za vsak primer je pogledal v Slovenski pravičar in na strani 172 našel, da beseda končno ni na komunističnem indeksu. Obnoviti je pa le ni kazalo, zato se je odločil za »enotnost«.

Ta je postala kar čez noč vrhunska parola v coni A STO-ja. Enotnost je bila skoro enakovredna brilini, in ta mora upaliti, če je še kaj pravice na tem svetu in če reklamni izvedenci niso zgolj sleparji. Sivar pa že v samem začetku ni tekla kot po loju. Novo ime je trg glavo obdržalo svojega gospodarja in reklamni izvedenci so spet potegnili za kratko bilko.

Pa so se novotarji resno zamislili, udarniško napeli možgane in grebali po vzrokih in učinkih. Končno so ugotovili, da je izročilo koristno, Bazovica ga je vsekakor podtrdila.

Se več tradicija je celo neobhodno potrebna, tako učijo tudi reklamni izvedenci ne samo po reakcionarnem Zahodu, pač pa celo v moskovski propagandni kuhinji jo poznajo in priznavajo od časa do časa to načelo. Ohraniti izročilo in

navidez zamenjati gospodarje, to je izum, ki je najmanj vreden iznajdba belega smodnika.

Sedaj so pobrskali na oni strani zaves po politični zgodovini slovenskega naroda in našli Ciril-Metodovo družbo in njene uspehe. Saj je tržaškim komunistom ta družba že enkrat pošteno postregla s svojo prisotnostjo na tržaških tleh. Tako so na oni strani zaves zrasli ciril-metodijci, nekak divji zakon med Cerkvijo in komunizmom.

Tudi duhovniki so ljudje in kot taki podvrženi vsem človeškimi slabostim kakor navadni zemljani. V Sloveniji so zbrali dva ducata takih slabotnih duhovnikov, ki jim je komunistični tisk dajal moč in slavo, vodila in ukazovala pa je partijska. V domovini sicer tudi z novo firmo in novimi komunističnimi slavniki niti ni bilo posebnih uspehov.

Poizkus pa bi veljalo uresničiti na Tržaškem. Tam so krščanski ljudje in bi zato komunistična načela lahko povezali s krščansko pravostjo, saj je Katoliška akcija na Češkem komunistično dete. Tako smo dobili na Tržaškem in menda tudi na Goriškem ciril-metodijske blagovestnike, ki naj bi izpolnili tiste upe in naše Titovega komunizma, ki jim Branko Babič ni bil kos. *Katoliški glas* trdi v svoji

zadnji številki, da se je SKSZ v zadnjem času pomladila, pozablja pa pri tem na dogodke zadnjega običnega zbora te zveze in posebno pozablja, da je SKSZ danes razdeljena na tri nasprotujoče si težnje.

Ne vemo zakaj smatra *Katoliški glas*, da še ni čas reči popu pop in bobu bob! Kdor zamudi avtovob, ga ne ujame več! Slovenska duhovščina na Tržaškem je razumela ciril-metodijsko igro skoro v celoti in s tem mora računati tudi *Katoliški glas*, da ne ostane v svoji nerazumljivi dobrohotnosti osamljena. SKSZ bi morala svojim članom odgovoriti na vprašanja zadnjega običnega zbora, ki so ostala brez odgovora.

Glede mladih sil pa povemo *Katoliškemu glasu*, da so ti mladci po večini večni romarji, ki so obšli menda že vse politične skupine, v prvi vrsti iz čisto pridobitniških pobud. Ciril-metodijci imajo na zalogi razne usluge, ki pa niso v nobenem razmerju s protivednostmi, ki bodo v prihodnosti zapadle. O teh uslugah bomo še spregovorili, niso sicer v sorodstvu s teranom in kranjskimi klobasami, so pa enim in drugim močno podobne.

Naš narod danes dobro ve, da ostane biks samo biks, pa naj nosi kakršno koli ime in naj ga prodaja kdor koli, bodisi revolucionarni dobilekar ali poklicni kramar.

NOVICE z VIDEMSKEGA

Komu so mar težave v Tipani?

Tipajski je adan tih narbut velikih kamunov videmske provincije, kjer mjeri čez 65 kvadr. kilometrov, je pa tudi adan tih narbut težkih, kjer ves tu gorah brez nobedne ravnice, gor na konfinu od Jugoslavije, med goreno Nedžo in Terom, pod Brješko goro ali Jaloucem.

Vas Tipana je skrita na majhni raunini uozke doline: 510 metrov nad muorjem. Od Njem (Nimis) se pride gor, po uozki dolini Karnahite, v dvjech debelih urah.

Pod tipajski kamun spadajo vasi: Viškuorska, Debelež, Karnahita, Brezje, Plestisča in Prosnid. Viškuorska je eno uro an pou hoje deleč od Tipane, Karnahita eno uro, Brezje eno in pou, Plestisča dvje, Prosnid tri uro.

Kamun je razpartjen na dva kraja od roba Uorsčič, ki je vesok čez 80 metrov. Vasi Tipana, Viškuorska, Debelež in Karnahita so na čamparni strani Uorsčiča, obarnjene prout Furlaniji in njih uode se stjekajo v Karnahito, ki teče čez Njeme dou v Ter. Vasi Brezje, Plestisča in Prosnid so na desni strani Uorsčiča, obarnjene prout Kobardji, in njih uode se stjekajo v Nedžo, ki služi tudi za konfin z Jugoslavijo.

Vsi prebivanci tipajškega kamuna guorjo slovensko; v Viškuorski, Karnahiti in Tipani v djaletku, ki je podoban terskemku; v Brezjah, Plestisčah in Prosnidu pa v djaletku, ki vlječe na nediško.

Puoja je malo in se ne pardječa se pou potrebnega živeča za skor: 4000 ljudi, je pa pouno ljepih, gladkih, rodovitnih traunikov in senožeti, takuo de bi se moglo rediti trikrat vič žvine, kuk se je redi, saj lanskoo lječo je bilo prodaneaa 20.000 kvintalou sena.

Urzuha velike mizerje, ki sili naše ljudi po svjete, sta dva: preveliki dauki in zanemarjene cjeste, ki so postale pravi patokii, de se ne muore prodati darve, sena in družih pardjelkou. Ta parva uojaska je parnesla cjeste po vseh vaseh, od začetka te druge uojске te cjeste so bile popounoma zapuščene in se jih ne muore vič nucat al pa je nevarno uozit po njih. Ljudje nje-majo kje zaslužiti denarja za najpotrebnejše hišne reči in za veli-

V Prosnidu samo obečujuje

Naša vas je skrita v veliki puščavi, deleč od družih vasi, med Legrado in Nedžo, na konfinu Jugoslavije, obješena na strmim, njimar v nevarnosti, kadar je veliko dažovje al pouno snega, de se ne splazi dou v Legrado. Kduor pride v našo vas, če pogleda na naše hiše, vidi vso našo mizerjo.

Spadamo pod kamun Tipana, ki je tri debele uro potj deleč od Prosnida. Prosnid je narbut zapuščena, narbut zanemarjena, narbut pozabljena vas v Italiji, nobedan se ne brigaa za nas. Kadar smo bouini in gremo v Tipano po zdraunika, nam dijejo, de zdraunik je v Njemah al Taracetu (sedem ur potj od Prosnida). Zdraunik ne muore z automom do Prosnida, kjer v tipajškem kamunu cjeste so patokii, an od nediškega muostu, pod Plestisčami do Prosnida, nje cjeste. Ce muore priiti, pride čez sarce in nas takuo fino osoli, de ga ne gremo klicat vdrditi.

So nam odparli cjesto od Ahtna čez Subid, pa še ta cjesta je v ta-

Iz dekliškega raiia

Devin, 10. avgusta.

Pripeljale so se prejšnji četrti tek na tihem. Razkošni pulman se je bil zakasnii (zaradi železničarske stavke), zato pa je tembolj pospešil svoj jadri podvig po prekrasni obalni cesti mimo Miramara, Grljana, Sv. Križa, Sesljana, da smo se znašli pred devinskim šolskim poslopjem kakor bi trenili. Prostorna zgradbna je že bila spremljena v udoben otroški hotel. Male demice so pospravile svoje kovčke, nahrbtnike in vreče v posebno garderobo, pa so se jim pri tem bleščili obrabi od sreče in zadošči. Tu smo in otdot se ne premaknemo za mesec dni, so si dejale. Sedaj se bo začelo prav zares! Voj okoliških borovih gozdov je vabi. Iz kuhinje (»kaj pa je to?« — »Jabolčni zavitek ali ometle?«) že prodirajo v sladostna usteca in noske znani duhovi. In že so bife sredi dela. Kaj pa menite! Merjenje od nog do glave, pa prsnega koša (dihaj globoko!) in končno za odrasle in debelušaste damice takoj kočljivo tehtanje, ali ni to že težakšno delo? No, pri naših mladih damicah nismo opazili nikake rdečice, če je tehtni kazalec pokazal nazvor. Zanimajo pa se že, in kako še, za to drobnarijo! Vsaka si je zapomnila svojo težo. In že smo bili pri prvem obilnem obedu. Seve, kdo bi utegnil pokarati zlate ma-

mice, če so svojim miljenkam otlačile v žepe cele koške bombonov, pa še drugih dobrot povruha. Kljub temu ti ta šmentani devinski zrak pričara tek tudi ob polnih trebuških.

Sedaj smo že sredi počitniškega vrvenja. En sam smeh od jutra do večera, nekatere so komaj ucalele minuto, da so se mogle pogrezniti v slano morsko vodo. Ne smemo pozabiti, da imamo mnogo drobižu, glavnina te deklinške vojske je med 7. in 12. letom. Prenekatere se nišo mogle ločiti od svojih punčk. Te morajo tudi na morskii breg. Naše najmlajše plavalke vam pa postavljajo že prave rekorde: pol metra, četrt metra, en meter! No, za začetek kar ni slabo.

Kako prijeto je pogledati naše male gojenke zjutraj med umivanjem. Tu gre zares, kar neusmiljeno mimo kodrčkov okoli vratu, najmlajše se lotijo tudi svojega nežnega prsnega koška. Uboge zobne ščetke, ali bodo vzdržale enomesesno brušenje slonokoščenih zobk? Kako se blešči v jutranjih žarkih zobovje naših malih varovank, kakor dragoceni dragulji!

Ce smo v gozdu, nas motijo nadvse skrbne nadzornice z mikavnimi pravilnicami. Vse strni zaslanjajo v daljavo, na kraju pa se oglašajo prvi dvomi: »Ali se to vse res? Saj ne more bitik! Ko bi teh dvoimov v sanjski svet nikoli ne bilo!

Po večerji se porazgubimo na široko športno livado. Mlade ročice se strnejo in plesne igre z nagajivimi vložki krožijo ob vselem petju v brezkončnosti. Nekatere se zibajo kakor baletke. Vmes nastopajo mlade komedijske. Le kie so se te mlade kitajske pevke naučile takoj grlate kitajščine?.. Starejše deklince polegajo bolj ob strani. Te imajo seve svoje posebne razgovore.

+ SERGIJ TONČIČ

V soboto 9. t. m. smo tržaški akademiki spremili na zadnji poti predragega kolega Sergija Tončića.

Rojen v Trstu l. 1931. je že zelo mlad moral okusiti žalostne ure, ko so fašisti preganjali njegovega očeta in ga obsodili na slovitom procesu proti tržaškim Slovincem leta 1941. Studiral je v Trstu na Višji realni gimnaziji, ki jo je dovršil leta 1950. Nato se je vpisal na fakulteto političnih ved tržaške univerze. A juridični študij, kateremu se neumorno posveča tudi njegov oče, je imel zanj večjo privlačnost, zato je kot privatist napravil še klasično maturo v Ljubljani, da bi se tako lahko vpisal v prihodnjem

Vsem pa nikoli ni dovolj igre, smelega, plesa, rajanja.

Resnično, tako bo nemara nekoč v raju: ko se bomo vzdramil s svojimi otroškimi spomini, s svojimi pravilničnimi svetovi, ko bomo kakor otroci rajali od jutra do večera, pa bomo pri tem vmes se gostili z najboljšimi sladicami, bomo po igri in smehu počivali, pa zopet rajali, brez tistih nadležnih skrbi, ki nam tako sitne polnijo sedanje življenje.

Da, v deklinški koloniji to vam je kakor prispevka bodočega srečnega življenja!

Drugič kaj več. I. K.

Jugoslovanske štipendije za tužce

Jugoslovanska vlada je pred kratkim ponudila pet štipendij za visokošolce iz Afrike in Tihomorskih otokov, ki so pod upravo Združenih narodov.

Jugoslavija je tako prva država, ki je odgovorila na prošnjo Združenih narodov za pomoč v najvišjem izobraževanju za ta področja.

Štipendije so namenjene za študij v Jugoslaviji na jugoslovanskih univerzah ali drugih visokih šolah.

Ameriški izvoz jekla

Ameriško ministrstvo za trgovino je objavilo, da je vlada Združenih držav ublažila svojo izvozno prepoved za jeklo z dne 10. junija tako, da ostane ta v veljavi samo za tiste vrste jekla, ki so neobhodno potrebne za obrambno industrijo. Ta ukrep je v zvezi s prenehanjem stavke v jeklarski industriji Združenih držav.

TITOVA JUGOSLAVIJA V AMERIŠKIH OČEH

III. JUGOSLOVANSKA KOMUNISTIČNA STRANKA

O jugoslovanski Komunistični stranki pravi poročilo parlamentarne komisije Zdrženih držav, da jo vodi glavni odbor, ki šteje 63 članov. Za vstop v ta odbor pa se pripravljaa 42 kandidatov. Na čeli glavnega odbora je 9 članov P o l i t b i r o j a , ki jih poročilo navajaa v sledečem vrstnem redu: Tito, Kardelj, Rankovič, Nešković, Djilas, Kiričić, Pijade, Leskošek in generalni tajnik Gošnjak. Tudi za vstop v Politburo se pripravljajo štirje kandidati. Njihova imena nišo navedena. Vsekakor je to lepa »demokracija«, v kateri mora nekdo šele s preskušno dobo dokazati, da odgovarja vsem zahtevam tistih, ki so že notri. Sele nato ga smejo člani tudi izvoliti.

Poročilo nato podrobno opisuje razmere v Komunistični stranki in pravi, da so v njej tri struje: struja kominformistov, struja »doktrinarnceve« ali čistih, toda od Moskve neodvisnih komunistov, in tretja skupina, tako imenovana struja »realistov«, ki šo pripravljani na vse mogoče kompromise z Zahodom, samo da bi se ohranili na oblasti. Pripravljani so celo opustiti komunistični naziv.

Poročilo ugotavlja, da obstoja sicer neka »kmetška« stranka, toda

ta je podtalna. Razpoloženje zanjo je ogromno, a v današnjih razmerah nima nobenega političnega vpliva.... Lahko rečemo, da je komaj kakih 15 odstotkov jugoslovanskega ljudstva za režim.... Med raznimi komunističnimi veljakii — nadaljuje poročilo — »so velike borbe. Spor med »doktrinarci« in »realisti« je že tako globok, da je treba v bližnji bodočnosti pričakovati večje čistke. Tito sam je naglasil, da bi se rad iznebil kakih 100.000 komunistov, če bi mu to okrepilo stranko.... S tako čistko bi jugoslovanski komunisti hoteli zaustaviti napredovanje zahodnih idej po Jugoslaviji. Naša komisija obžaluje, da se takšne čistke pripravljajo v namenu, da bi se uničil ves vpliv zahodnih idej....»

Poročilo zaključuje te poglavje s sledečimi besedami:

»Edina stvarna oblast v Jugoslaviji je Komunistična stranka.... Maršal Tito in njegovi sodrugi v Politburoju diktirajo politično linijo glavnemu odboru. Oni so člani vlade in vseh vladnih organizacij. Na ta način strankino vodstvo popolnoma obvlada tudi vlado, ki ni nič drugega kakor komunistična diktatura.... Ker v Jugoslaviji ni demokratičnega političnega siste-

ma, tudi ni mogoče meriti moč o pozicije. Zaenkrat smemo reči, da trenutno ni videti nobene vidno obojeone opozicije proti režimu, od strani kominformistov in ne od strani protikomunistov....»

POLITIČNI POLOZAJ — PREGANJANJE VERE

Peto poglavje poročila obravnava celo vrsto vprašanj in posveča ver-skemu problemu največ pozornosti.

Poročilo ugotavlja: »Po ustavnem zakonu sta država in Cerkve ločeni. Ustava predpisuje popolno versko svobodo. Dijaška semenišča in bogoslovja uživajo po ustavi državno pomoč in se smejo svobodno razvijati v svojem delokrogu, le nobenega premoženja ne smejo imeti.... Toda vera, ki nam jo je Tito imenoval mistiko, je povsod zastopljena in preganjana kot prvi in največji sovražnik marksizma-leninizma in tiztiza. Kljub temu, da ustavni zakon določaa, da naj vlada popolna svoboda verskega bogoslužja, vera ni svobodna. Tako je bil dne 1. februarja objavljen zakon, s katerim se ukinja verski pouk po vseh jugoslovanskih šolah. Ker v Jugoslaviji sploh ni zasebnih šol, kakršne imamo mi v Zdrže-

nih državah, je ukinitve krščanskega nauka s tem splošna in popolna. Titov režim objavlja, da je v tem pogledu posnemal ameriško zakonodajo, ki prepoveduje krščanski nauk v državnih šolah. Toda primerjava je ne u m n a , kajti v Ameriki so verske in zasebne šole ne le dovoljene, marveč po nekaterih krajih celo zaželene. V Jugoslaviji pa verske in zasebne šole niso dovoljene. Prav tako je tam prepovedano vsako zasebno učenje verskega nauka, pri nas pa je popolnoma svobodno.

»Imamo v rokah dokaze, da se vlada poslužuje tega novega zakona za zapiranje duhovnikov. Obtožuje jih — pravičeno ali krivično — da poučujejo verouk v zasebnih hišah, in da zbirajo otroke v zasebnih prostorih, ki izgledajo, kakor da bi bile neke šole. Zaradi takih prestopkov zapirajo duhovnike 30 do 60 dni. Trenutno je na ta način zaprtih nad dve sto duhovnikov.... Mnogo duhovnikov pa je zaprtih na daljše roke na osnovi zakonov iz prvih let režima.... Režim zatrjuje, da je večina duhovnikov v zaporih še na osnovi prejšnjih zakonov ter da počasi prihajajo na svobodo, ker so ali kazni odsedeli ali pa so bili pomiloščeni....»

Poročilo nadalje dobesedno ugotavlja: »Verska podoba je najslabša v Sloveniji, kjer je minister za notranjo politiko fanatičen brezverec....»

Nato nam podajajo člani komisije tudi ameriško sodbo in gledanje na to vprašanje ter pišejo:

»Združene države so neprestano, zasebno in javno obsojale postopanje jugoslovanske vlade zaradi cemejavanja verske svobode. Ker postaja vpliv ameriške vlade na jugoslovanski režim vedno večji, upamo, da bo naša država v primer-nem trenutku izkoristila svojo veljavo in da se bo še bolj zavzela, da bi jugoslovanska vlada priznala osnovna načela človečanske svobode, vključno seveda tudi versko svobodo....»

Poročilo natančno in podrobno opisuje slučaj nadškofa Stepičana, »ki je še vedno oviran v izvajanju svojih verskih dolžnosti in mu komunistični režim še vedno odreka priznanje njegove cerkvene nadškofijske oblasti. V poročilu čitamo tudi o sdivjaškem napadu na škofa Antona Vovka pri Novem mestu.

»Policija tega mesta, ki je v Slo-

pred gnusnim početjem.... Zato je naša komisija mnenja, naj Titova vlada ukrene, da se kaj podobnega ne bo več pripetilo.... Takii dogodki so dokazi dejanskega preganjanja in prav nič ne kažejo na razvoj v »pravi smeri«, ki ga omjenja in pričakuje poročilo državnega tajnika kongresu z dne 10. marca 1952....»

Nato govori poročilo o poročaju pravoslavne cerkve, o katerem pravi, da je v nekem oziru bolj zamotan, a v drugem lažji. Sicer režim tudi pravoslavni cerkvi ne jamči svobode, tako kakor jo pojmujejo na Zahodu, a vendar dovoljuje sedanjam cerkvenim oblastem nekaj več svobode, kot pa jo imajo katoličani. Režim je storil korake, da bi popravil nekaj najbolj kričečih krivic, storjenih pravoslavni cerkvi. Tako je na primer olajšal zapor škofu Varnavi Nestiću, ki sedaj uživa vsaj do neke mere svobodo v svoji škofiji.

Značilen pa je zadnji odstavek tega dela poročila. Potem ko so pregledali in spoznali razmere v Jugoslaviji, so namreč člani komisije prišli do prepričanja, da je nemogoče, da bi katera koli država napredovala, če ni v njej politične, gospodarske in verske svobode.

Ta stavek je težka obsodba jugoslovanskega režima, ki počenja vse to, vkljub temu, da je podpisal Mednarodno listižno človečanskih pravic. (Sledi 3. nadaljevanje)

V E S T I S T R Ž A Š K E G A

Socialkomunistična enotnost

Iredentistična socialkomunistična fratelanca v znamenju varanja ljudstva

Iredentisti posvečajo s svojo socialkomunistično ekspoziro posebno pažnjo miljskim hribom. »Če bodo Miljčani dobri socialkomunisti, ne bo nobene nevarnosti, da ne bi bili tudi dobri Italijani!«

Kaže, da je prav ta v Trstu posebno dobro preštudirana modrost napotilo socialkomunističnim aktivistom za njihovo agitacijsko delovanje v Miljčini.

Po najnovjših direktivah iz Rima so to svojo delavnost morali celo podvojiti v znamenju preizkušene akcijske zveze med KPI in PSI.

Zares ne vemo, kaj imata Italijanska Komunistična partija in Italijanska Socialistična stranka skupnega z našim ozemljem. Skupen je morda le njihov iredentistični pohlep po naši zemlji in ljudeh.

Ni nobena tajnost, da je tržaška ekspoziura Nennijsve socialistične stranke zgolj nadzorni organ rimskega centralizma nad delovanjem v pravilnih italijanskih usmeritvah tržaških Vidaljevih kominformistov. Prav tako je znano, da vrši to posebno nalogo Salvo Teiner.

Po teh uvodnih pojasnilih se nam vsiljuje vprašanje, kako to, da so naši vrli kominformisti čutili potrebo dokazovanja socialkomunistične enotnosti, ki ima svoj poseben pomen samo v italijanskem notranjopolitičnem izživeljanju, tudi na Tržaškem? Odgovor je samo v dogmatem dejstvu, da vršijo vprav naši kominformisti, italijanski in slovenski, zares čudno pomožno akcijo pri uresničevanju italijanskih imperialističnih in kapitalističnih težnj po tržaškem ozemlju in njegovem zaledju.

Ne bo škodovalo, če opozorimo naše čitatelje in vse tržaško delavstvo na pismo tajnika Nennijsve Italijanske Socialistične stranke v Trstu, Salva Teinerja, naslovljenega na tržaško Fronto neodvisnosti. Pismo je bilo objavljeno v lista Trieste-Sera z dne 19. julija t.l. V njem odklanja Salvo Teiner, v imenu tržaške sekcije italijanske Socialistične stranke, vsako sodelovanje s Fronto neodvisnosti, češ da to ne bi bilo v skladu z italijansko rešitvijo tržaškega vprašanja, ki ga njegova stranka zastopa.

Ta isti Salvo Teiner pa je govoril na nedeljski proslavi socialkomunistične enotnosti v slovenskih Božičih in lagal, da zagovarja nje-

govna stranka stališče o ohranitvi Svobodnega tržaškega ozemlja! Ali res misli, da je naše ljudstvo tako neumno? Ali še ne ve, kako postopajo socialkomunisti, ki imajo miljski občinski svet skoro popolnoma v svojih rokah, s pretežno slovenskimi občinarji?

Ali zares mu niso slovenski kominformisti zaupljivo prišepnili na uho, da je vsa socialkomunistična agitacija v miljskih hribih uprežena v mrki voz italijanskega iredentizma in italijanizacije miljskih hribov?

Salvo Teiner to prav gotovo ve in prav zaradi tega ne more z resnico na dan pred našim ljudstvom, pa naj bo to na zborovanjih italijanske Socialistične stranke v Trstu ali pa na proslavah socialkomunistične enotnosti v Božičih.

zgrajene v tržaški občini samo z državnim denarjem. Namestnik glavnega ravnatelja za civilne zadeve je zato podpisal Ukaz št. 147, ki ustanavlja komisijo za dodeljevanje stanovanj, ki so bila zgrajena za brezdomce na področju tržaške občine z državnimi fondi. Ta komisija bo imela svoj sedež v Uradu avtonomnega zavoda za ljudske hiše (Istituto Autonomo Case Popolare) in bo sestavljena iz predstojnika, ki je pristojen za izpraznitve (Pretore Graduatore degli Sfratti) kot predsednika in predstojnika navedenega Avtonomnega zavoda za ljudske hiše ali njegovega odposlanca, predsednika urada coneškega predsednika, predstavnika tržaške občine in predstavnika zavoda »Antonio Caccia in Maria Burlo-Garofolo« kot članov.

Seje komisije se bosta udeležila tudi uradni civilnega tehničnega urada in predstavnik urada za socialno skrbstvo (Ente Ausiliario Assistenza Sociale).

Vse prošnje za dodelitev stanovanj je naslovliti na komisijo pod zgoraj navedenim naslovom.

Za dodelitev stanovanj v drugih občinskih področjih bo še nadalje pristojen Avtonomni zavod za ljudske hiše v zvezi z občinsko upravo.

Določila za dodeljevanje stanovanj brezdomcem

Po nedavni Ukazu št. 145, ki odreja odložitve sodnih izpraznitve, je Zavezniška vojska uprava v svojem stremeljenju, da najde stanovanja za brezdomce, zdaj imeda za potrebno, da izpopolni sedanjne določbe, ki zadevajo dodeljevanje stanovanj v hišah, ki so bile

ljudske hiše ali njegovega odposlanca, predsednika urada coneškega predsednika, predstavnika tržaške občine in predstavnika zavoda »Antonio Caccia in Maria Burlo-Garofolo« kot članov.

Seje komisije se bosta udeležila tudi uradni civilnega tehničnega urada in predstavnik urada za socialno skrbstvo (Ente Ausiliario Assistenza Sociale).

Vse prošnje za dodelitev stanovanj je naslovliti na komisijo pod zgoraj navedenim naslovom.

Za dodelitev stanovanj v drugih občinskih področjih bo še nadalje pristojen Avtonomni zavod za ljudske hiše v zvezi z občinsko upravo.

MAVHINJSKE ZADEVE

Tudi pri nas so si zavezniško podajali kljuko babičevci in besednjakovci in se vzajemno trudili, kako bi prepričali odločne pristaje SDZ, da je edino pametno, da sami sebe porinejo čez prag nabrežinskega županstva, ker njihove lastne spletke tega niso zmogle.

Vsi napor prežigosanih aktivistov iz ene in druge malhe, ki so pri konstruktivnem delu tako izredno skromni, ob spletarskih podvigih pa tako goreči, so — kakor po ostalem našem podeželju — tudi rpi nas imeli beraško trgatve.

Našemu ljudstvu je vetrnjaško prerinjav od ene do druge svetovne nazorske skrajnosti navdse od vratno in prav zato imajo strankarski prekupčevalci pri nas tako malo sreče. Zelezna zavesa je vse preveč špranjasta, da bi onostransko stvarnost zamogla prikriti še tako mavričasta očala, čeprav jih kro-

ljevci se je potrudila za lep, prijeten tisk. Misal je tiskan na dvojnem papirju, prav finem in na tankem, biblijskem. Tudi vezan je zelo dobro v umetno in pravo usnje.

Cena Malemu misalu na finem papirju je 850 lir, na biblijskem papirju pa 1.000 lir.

Oceno o tej izredni knjigi bomo priobčili pozneje.

Mature na naših srednjih šolah

Na slovenski trgovski akademiji se je prijavilo k usposobljenostnemu izpitu 11 dijakov. Od teh so 4 izdelali, 7 pa ima popravne izpite v jeseni.

Na slovenskem učiteljskem se je prijavilo k usposobljenostnemu izpitu 24 dijakov, od teh 21 rednih, 3 pa privatisti. 7 jih je izdelalo, in sicer 6 rednih in 1 privatist. 4 dijaki ponavljajo, od teh 2 redna in 2 privatista. 13 rednih dijakov pa ima popravne izpite v jeseni.

Na slovenski realni gimnaziji se je prijavilo k zrelostnemu izpitu 29 dijakov. Med temi so bili 3 privatisti. Izdelalo je 10 rednih dijakov. 2 redna dijaka sta bila zavrnjena za eno leto. 17 dijakov pa ima popravne izpite v jeseni.

Na vseh treh višjih srednjih šolah se je torej prijavilo k zaključnemu usposobljenostnemu oziroma zrelostnemu izpitu 64 dijakov, od teh 6 privatistov. 21 jih je izdelalo, med njimi 1 privatist. Zavrjeni so bili za eno leto 4 redni dijaki in 2 privatista. 37 dijakov ima popravne izpite v jeseni.

IZZIVANJE

Dobro znani »neznanci« so razlagali slovensko zastavo, ki je bila javno izobešana v Devinu.

To se je zgodilo na slovenskih tleh v skrajno delikatnem trenutku.

Pred kratkim so postavili na devinske pečine »stokanske volkove« danes že trgajo naše zastave...

Huda izguba za Trst

Tržačani z deljenimi občutki komentirajo vest, da je presvtili rektor tržaške univerze, Eugenio Cammarata, premeščen iz Trsta v Neapelj.

Iredentisti obžalujejo odhod profesorja filozofije prava in utemeljitelja teze o »čakajoči italijanski vrhovnosti nad STO-jema«.

Indipendentisti se pa veselimo odhoda osebe, ki je v naše univerzitetno življenje vnesla kup južnjaške zmeđe in svojske šovinistične znanstvene neresnosti.

V Trstu je Cammarata predaval filozofijo prava in streljal strahne pravne kozle, ki jim je mogel nasedi edinole general Airey, ki ni imel kot vojak niti pojma ne o pravu in ne o filozofiji. V Neaplju pa bo Cammarata predaval čisto filozofijo. Tržaške izkušnje so namreč dokazale, da ni pravo njegov bojni konjček, zato se bo lotil pustega filozofiranja, ki je v vročem južnjaškem podnebu za slušatelje znosiljiveše, zlasti še, če ločeno od nerazumljivih povezav s Cammaratovimi pravnimi in političnimi teorijami.

Cammarata zapušača naše mesto. Saj mu bivanje med nami res ni bilo več mogoče, odkar je njegova pravna teorija o »čakajoči italijanski vrhovnosti nad STO-jema« skopnela pod silovito sončno pripeko zadnjih dni.

Prevečiko ponižanje pa bi bilo za presvtillega rektorja izumiti v Trstu novo pravno teorijo, s katero bi bilo mogoče zahtevati diktatorska pooblastila za novih 21 italijanskih funkcionarjev pri ZVU pri izvajanju znane narodne in plemenske diskriminacijske italijanske politike do Slovencev!

bo vsakemu zagotovljen sedež, se odpeljemo čez Videm, Tolmezzo, Ovaro v Ravascletto (950 m), kjer bo skupno kosilo. Tu bo prilika, da se lahko po kosilu z vzpenjačo dvignemo na 1500 m višine. Popoldne bi iz Ravascleta nadaljevali pot čez Cercivento, Piano d'Arta v Tolmezzo, od koder bi se spet čez Videm vrnilli domov.

Cena izletu je določena na 1.800 lir za osebo. V tej ceni je započudena vožnja z avtobusom in kosilo v Ravasclettu. Ker je število izletnikov točno določeno, se vpisovanje zaključuje, brž ko se prijavi zadostno število izletnikov, a najkasneje do 20. avgusta t.l.

Prijave sprejemajo zaupniki naše organizacije kakor tudi v trgovini Terçon v Nabrežini.

Izletniški odbor SDZ Nabrežina

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska:
tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

Dr. N. GIGLIA
Zobozdravnik - kirurg
Proteze in zdravljenje z najmodernejšimi sistemi.
Sprejema od 15. do 20. ure
Ulica Torre bianca 43-II
(Vogal ulica Carducci)

ZDRAVNIK
Dr. FRANJO DELAK
v TRSTU
sprejema od 15.-17. ure
v ulici Commerciale št. 10-II
Pokličite tel. št. 31813

Letne obleke od 9.800 lir dalje
Popeline obleke iz čistega mako od 12.500 lir dalje
Hlače letne od 2.900 lir dalje
Hlače gabardine letne od 4.500 lir dalje
MAGAZZINI DEL CORSO
TRST, Korzo I
Galerija Protti

Prispevki za kmetovalce

Zavezniška vojska uprava je odobrila za tekoče polletje potrebne prispevke za pobude, ki se tičejo izboljšanja in povečanja krajevne poljedelske proizvodnje; v ta namen bodo dali:

1. Prispevki, ki lahko dosežejo največ 38 odstotkov za gospodarska izboljšanja (gradnje, razširitev in preureditve poslopij) in za zemeljske spremembe (globoko oranje za zasaditev trt in sadnega drevja ter za ustvaritev novih sevnih površin).
 2. Prispevki, ki mislijo izvesti omenjena dela in se poslužiti zakonitega prispevka, morajo vložiti prošnjo na Področno kmetijsko nadzorništvo - oddelke za zemljiška izboljšanja - Trst, ulica Ghega št. 6-I - tel. 51-56. Rok za vlaganje prošnje zapade:
 - a) 25. avgusta t.l. za zidanje raznih kmečkih stavb, naprav za namakanje itd.
 - b) 31. oktobra t.l. za oranje in zasaditev trt in sadnega drevja.
- Kmetijsko nadzorništvo bo za vsak primer obvestilo zainteresirane o možnosti prispevka, nakar bo šele lahko predložil prošnjo z zadevnimi predpisanimi dokumenti.

4. Prispevek za nabavo kmetijskih strojev v najvišjem iznosu 30 odstotkov. Prošnje je treba vložiti do 30. septembra t.l. (dana bo prednost onim strojem, katere bo posebna komisija smatrala bolj primerne za naše področje).
 5. Prispevek za nakup prvovrstnih krav in bikov v najvišjem iznosu 35 odst. za krave in telice ter 50 odst. za bikce. Prošnje je treba vložiti do vključno 31. avgusta.
 6. Prispevek za nakup racionalnih panjev in sladkorja (za zimsko pitanje čebel) v najvišjem iznosu 30 odstot. Prošnje je treba enako vložiti do 30. septembra t.l.
- Prošnje in prispevke pod točko 2. in vseh naslednjih morajo biti naslovljene na Področno kmetijsko nadzorništvo, ulica Ghega št. 6-I - tel. 86-73.
- Vse omenjene pobude in izvedba potrebnih del spadajo pod veljavne zakonske določbe in pravilnike, s katerimi se kmetovalci lahko seznanijo v uradu Kmetijskega nadzorništva.

Slovenski misal

Iz Celovca so prispeli prvi izvodi slovenskega Malega misala, ki ga je za svojo 100-letnico izdala Mohorjeva družba.

Je to ličen, eleganten molitvenik s 700 stranmi, ki vsebuje vse nedeljske in prazniške maše (tudi obrede velikega tedna), obširen, praktičen družinski molitvenik in še pesmarico z nad 100 pesmimi.

Molitvenik - Mali misal - je iz velikega, celotnega slovenskega rimskega misala priredil prof. dr. Metod Turnšek, ki je pred osmimi leti izdal v Ljubljani tudi celotni slovenski misal.

Nova mohorska tiskarna v Ce-

Radio Trst II

306,1 m ali 980 kc-sec

NEDELJA, 17. avgusta: 9.00 Kmetijska oddaja. — 9.45 Domači motivi na harmoniki. — 11.15 Daljmatinske pesmi. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 17.00 Malo zares - malo za šalo. — 18.00 Novice iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 18.10 Koncert ruskih balalajk. — 21.30 Izbrana lirika. — 21.40 Richard Strauss: ELEKTRA.

PONEDELJEK, 18. avgusta: 13.30 Kulturni obzornik. — 18.15 Koncert sopranistke Vide Jagodic. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 21.00 Književnost in umetnost. — TOREK, 19. avgusta: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Kraji in ljudje. 20.30 Aktualnosti. — 21.00 Dramatizirana povest. — 21.30 Richard Strauss: SALOME.

SREDA, 20. avgusta: 13.30 Kulturni obzornik. — 18.15 Brahms: Koncert za violino in orkester. — 19.00 Zdravniški vedež. — 19.30 Slovenski plesi. — 20.30 Sprehodi po morju.

CETRTEK, 21. avgusta: 13.00 Domači motivi. — 19.00 Slovenščina za Slovence. — 21.00 Radijski oder - Manners; PEG, SRCEK MOJ - veseloligra, nato Večerna melodije.

PETEK, 22. avgusta: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Osebnosti in usode naših dni. — 20.00 Slovenske pesmi. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 22.00 Pestra operetna glasba.

SOBOTA, 23. avgusta: 13.00 Sramel kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Rimski Korsakov: Zlati petelin.

DAROVA: Namesto venca za pok. Sergija Tončiča sta darovala Solski Mara in Pertot Karel 10.000 lir Solski podporni blagajni Slovenske nižje srednje šole v Trstu. Namesto venca na grob pok. uk. Sergija Tončiča je darovala Solski blagajni Višje realne gimnazije v Trstu družina Puhalj 5.000 lir.

V počastitev spomina prerano umrlega Sergija Tončiča so darovali za Slovensko dobrodelno društvo: Dr. Ivo Kranjc L 10.000, Ignac Marc L 3.000, družina Udovič L 3.000, Joso Puhalj L 5.000, Marij Gregorič L 1.000, Ludvik Trampus L 2.000, Edvard Furlani L 2.000, Ivo Tomazič L 5.000, Olga in Ivan Panjek L 5.000, Mariza in dr. Dušan Vatič L 1.000, Mario Bevilacqua L 1.000; za Prosvetno matico Ivo Tomazič L 5.000.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

V petek, 8. t. m., nam je krutka, a neusmiljena bolezen v cvetu njegove mladosti ugrabila našega dobrega

Sergija Tončiča

Sporočajoč to žalostno novico vsem, ki so ga poznali in imeli radi, se obenem tem potom v globoki ginjenosti najiskreneje zahvaljujemo prijateljem, ki so se s tako množestveno udeležbo pri pogrebu, s prekrasnimi venci, z brežšteviliškimi šopki cvetic ali drugače oddolžili spominu edina in nam skušali olajšati našo neizmerno bol, prijateljem zdravnikom za pomoč v pokojniških zadnjih urah, častitim gospodom duhovnikom za žalne obrede; pevcem, ki so zapeli ganljivi žalostinki v združenem zboru in tako poudarili smoter prekratkega Sergijevega življenja, ter pokojnikovim akademskim tovarišem, ki so ga tako polnoštevno spremlili in nosili na njegovi zadnji poti.

Dr. FRANE TONČIČ, oče,
MARIJA TONČIČ, mati,
in ANA TONČIČ, nona.

V Trstu dne 12. avgusta 1952.

Maša zadušnica bo v ponedeljek 18. t. m. ob 8. uri v cerkvi misijonarjev Marijinega Srca v ulici R. Manna 10.

ZADNJI DAN IZREDNE RAZPRODAJE

zaradi začasne zvetovitve poslovnih prostorov vsled preureditve

POHITITE!

Tergovina bo zaprta od 15. do 31. avgusta

Tergovina s čevljev in ostalo obutvijo

URARNA UL. ROMA 19 **ZLATARNA**

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH! LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE.